

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ**

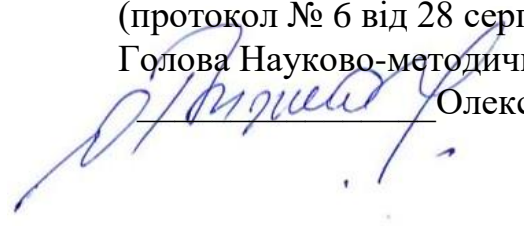
**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЗДОРОВ'Я, РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ**

КАФЕДРА ТЕРАПІЇ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
(протокол № 6 від 28 серпня 2024 р.)

Голова Науково-методичної ради

Олександр ПИЖОВ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕРГОТЕРАПІЯ В ПАЛІАТИВНІЙ ДОПОМОЗІ ТА ОНКОЛОГІЇ**

рівень вищої освіти: другий (магістерський)

спеціальність: 227 Терапія та реабілітація

код дисципліни в каталозі вибіркових навчальних дисциплін: ВД.ФТЕ5

мова навчання: українська

Розробники:

Шевчук Юлія Володимирівна, PhD. викладач кафедри терапії та реабілітації, yushevchuk@uni-sport.edu.ua

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою терапії та реабілітації
(засідання кафедри від 27.08.2024 р., протокол № 27)

Завідувач кафедри професор Олена ЛАЗАРОВА

ПОГОДЖЕНО:

Начальник
навчально-методичного відділу Ольга ДЯЧЕНКО

Начальник відділу забезпечення
якості вищої освіти Сергій ПОПОВИЧ

Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна спрямована на отримання теоретичних знань про основи ерготерапії в паліативній допомозі та онкології; знайомство з основами роботи з онкологічними та іншими тяжкими хворими, їх основними симптомами та станами; розумінням ерготерапевтичного процесу та основних ерготерапевтичних втручань для такої категорії пацієнтів; психологічної роботи з особами, які доглядають за тяжкохворими. Обсяг дисципліни – 3 кредити ЄКТС. Основні теми: основи паліативної допомоги; основні симптоми онкологічних та інших тяжких хворих; основні втручання ерготерапевта, спрямовані на покращення симптомів онкологічних та інших тяжкохворих; техніки розслаблення та дихальні вправи; психологічна робота з особами, які доглядають за тяжкохворими. Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Abstract of the discipline. The discipline is aimed at obtaining theoretical knowledge about the basics of ergotherapy in palliative care and oncology; getting acquainted with the basics of working with cancer patients and other serious patients, their main symptoms and conditions; understanding of the ergotherapeutic process and the main ergotherapy interventions for this category of patients; psychological work with people who care for the seriously ill people. The volume of discipline is 3 (three) ECTS credits. Main topics: basics of palliative care; the main symptoms of cancer and other serious patients; basic interventions of the ergotherapist aimed at improving the symptoms of cancer and other seriously ill patients; relaxation techniques and breathing exercises; psychological work with people who care for the seriously ill. The final evaluation is based on the results of current control and scoring.

Мета навчальної дисципліни – отримання теоретичних знань про базові роль та задачі ерготерапії в паліативній допомозі та онкології, роботу із тяжкохворими та особами, які доглядають за такими важкими хворими.

Перелік компетентностей, які формуються під час вивчення навчальної дисципліни відповідно до стандарту другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 227 Терапія та реабілітація спеціалізації 227.2. Ерготерапія

Шифр	Компетентності
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу ЗК 02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 04. Здатність виявляти та вирішувати проблеми.

	<p>ЗК 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК 06. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p> <p>ЗК 07. Здатність працювати автономно.</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК)</p>	<p>СК 01. Здатність визначати проблеми фізичної, когнітивної, психоемоційної, духовної сфер, обмеження заняттєвої участі пацієнта відповідно до Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ).</p> <p>СК 02. Здатність клінічно мислити, планувати терапію, застосовувати науково обґрунтовані засоби та методи доказової практики (Evidence-based practice), аналізувати та інтерпретувати результати, вносити корективи до розробленої програми ерготерапії чи компонентів індивідуального реабілітаційного плану.</p> <p>СК 03. Здатність ефективно спілкуватися з пацієнтом/клієнтом, його родиною й опікунами, формувати розуміння власних потреб пацієнта та шукати шляхи їх реалізації, розробляти та впроваджувати домашню програму терапії.</p> <p>СК 04. Здатність до роботи у реабілітаційній команді та міжособистісної взаємодії з представниками інших професійних груп різного рівня.</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності. Спеціалізація 227.2 Ерготерапія (СКет)</p>	<p>СКет 01. Здатність застосовувати у практичній діяльності теорії та доказову базу щодо заняттєвої активності та заняттєвої участі пацієнта/клієнта, охоплюючи розуміння змісту, мети заняттєвої активності та її впливу на здоров'я і добробут людини, вміння оцінювати, аналізувати, адаптовувати заняттєву активність та застосовувати її у терапевтичний спосіб.</p> <p>СКет 02. Здатність оцінювати фактори пацієнта/клієнта (функції і структури організму, особистісні цінності, переконання та духовність), фізичне, соціально-економічне та культурне середовище, які впливають на його заняттєву активність у сферах самообслуговування, дозвілля (гри) та продуктивної (навчальної) діяльності.</p> <p>СКет 03. Здатність визначати доцільність проведення заходів ерготерапії, здійснювати скринінг та клієнтоцентричне оцінювання окремої особи, групи людей, організацій чи популяцій, формулювати та документувати цілі програми ерготерапії або складових індивідуальної програми реабілітації.</p> <p>СКет 04. Здатність розвивати та/або відновлювати функції організму, які впливають на здоров'я та обмеження</p>

	<p>заняттєвої участі та/або збільшення заняттєвої участі пацієнта/клієнта шляхом адаптації заняттєвої активності.</p> <p>СКет 06. Здатність створювати та адаптувати безпечне і доступне середовище життєдіяльності клієнта, змінювати фактори фізичного та соціального середовища з метою збільшення функціональної незалежності клієнта.</p> <p>СКет 07. Здатність аналізувати результати ерготерапевтичного втручання, коригувати програму, надавати рекомендації стосовно продовження реабілітації та вчасно, професійно і конфіденційно заповнювати необхідну документацію стосовно скерування, обстеження, планування та оцінки результатів ерготерапевтичного втручання відповідно до вимог професійного середовища.</p> <p>СКет 08. Здатність усвідомлювати сфери діяльності та межі професійної компетентності ерготерапевта, обґрунтовувати та пояснювати методи ерготерапевтичних втручань, за потребою скеровувати пацієнта/клієнта до фахівців інших спеціальностей.</p> <p>СКет 09. Здатність формувати та підтримувати терапевтичні стосунки з пацієнтом/клієнтом, використовувати методики підвищення мотивації, демонструвати навички культурно-чутливого та ефективного спілкування.</p> <p>СКет 11. Здатність співпрацювати з різними службами охорони здоров'я, соціальної політики і соціального захисту, пояснювати права осіб з обмеженнями життєдіяльності з метою збільшення заняттєвої участі та інтеграції пацієнта/клієнта у суспільство.</p>
--	---

Обсяг навчальної дисципліни – 3 кредити ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форми навчання	Види навчальних занять				Самостійна робота	Разом
	лекції	лабораторні	практичні	семінарські		
Денна	6	0	18	0	66	90

Статус навчальної дисципліни: вибіркова.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: успішне опанування такими навчальними дисциплінами:

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти: «Нормальна анатомія людини», «Фізіологія рухової активності та патологічна фізіологія», «Біомеханіка та клінічна кінезіологія», «Основи медичних знань», «Основи

практичної діяльності у фізичній терапії та ерготерапії (вступ до спеціальності)»;

та на другому (магістерському) рівні вищої освіти: «Прикладна теорія ерготерапії», «Ерготерапія в геріатрії». «Науково-доказова практична діяльність та клінічне мислення у ерготерапії»

Програма навчальної дисципліни.

Тематичний план навчальної дисципліни

Номер і назва теми	Кількість годин			
	денна форма навчання			
	усього	у тому числі		
л.л.		прак.	с. р.	
Тема 1. Поняття «паліативна допомога».	10	2	2	6
Тема 2. Ерготерапія і контроль симптомів.	10	2	2	6
Тема 3. Управління станами, техніки розслаблення.	12	2	2	8
Тема 4. Дихальні техніки в практиці роботи ерготерапевта з тяжкохворими.	10		4	6
Тема 5. Ерготерапія в педіатричній онкології і паліативній допомозі.	18		4	14
Тема 6. Ерготерапія в хосписах та на дому.	14		2	12
Тема 7. Робота з особами, що доглядають за паліативної хворими.	16		2	14
Всього годин:	90	6	18	66

Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Поняття «паліативна допомога».

Поняття «паліативна допомога». Принципи надання паліативної допомоги. Виклики, що стоять перед ерготерапевтами, які працюють з паліативними та онкологічними хворими. Залучення до терапії через заняття.

Тема 2. Ерготерапія і контроль симптомів.

Рак. Симптоми: температура, слабкість, біль, блювання, безсоння, відсутність апетиту. Лікування та втручання. Побічні ефекти лікування. Втрати волосся, хірургічне видалення молочних залоз та емоційні проблеми, що супроводжують ці обставини. Фокус підтримки та догляду.

Тема 3. Управління станами, техніки розслаблення.

Стани, що супроводжують паліативних та онкологічних хворих: занепокоєння, гнів, злість, страх, горе, втрата. Духовність – ключ для управління емоціями та боротьби з тяжким душевним станом.

Тема 4. Дихальні техніки в практиці роботи ерготерапевта з тяжкохворими.

Стан задухи. Занепокоєння та панічні атаки. Дихальні техніки в практиці роботи ерготерапевта з тяжкохворими.

Втома і сон. Робота із втомою. Сон – невід’ємна частина повноцінного відновлення. Підготовка до сну. Техніки релаксації для покращення сну.

Збереження енергії при виконанні щоденної діяльності.

Тема 5. Ерготерапія в педіатричній онкології і паліативній допомозі.

Діти як онкологічні хворі. Початок надання паліативної допомоги. Вплив батьків та сестер (братів) на онкологічно хвору дитину та її стан. Особливості догляду за тяжкохворою дитиною. Основна роль ерготерапевта в педіатричній онкології і паліативній допомозі. Основні втручання. Залучення до терапії через гру.

Роль ерготерапевта у випадках, коли дитина помирає. Психологічний стан та робота з емоціями безпосередньо ерготерапевта.

Тема 6. Ерготерапія в хосписах та на дому.

Особливості догляду за тяжкохворими в хосписах. Роль ерготерапевта. Задачі ерготерапевта при роботі із хворими на дому. Основні втручання.

Тема 7. Робота з особами, що доглядають за паліативної хворими.

Робота з особами, що доглядають за паліативної хворими. Допомога в подоланні стресів при догляді за паліативної пацієнтами.

Тематика практичних занять

Номер і назва теми дисципліни	Номер і назва теми практичних занять	Кількість годин
		Денна форма навчання
Тема 1. Поняття «паліативна допомога».	1. Виклики, що стоять перед ерготерапевтами, які працюють з паліативними та онкологічними хворими	2
Тема 2. Ерготерапія і контроль симптомів.	2. Основні симптоми тяжкохворих та втручання ерготерапевта з метою покращення стану пацієнтів	2
Тема 3. Управління станами, техніки розслаблення.	3. Основні техніки розслаблення	2

Тема 4. Дихальні техніки в практиці роботи ерготерапевта з тяжкохворими.	4. Контроль втоми, задухи та інших тривожних станів за допомогою дихальних вправ	2
	5. Контроль втоми, задухи та інших тривожних станів за допомогою дихальних вправ	2
Тема 5. Ерготерапія в педіатричній онкології і паліативній допомозі.	6. Основні виклики, що стоять перед сім'єю та ерготерапевтом в педіатричній онкології і паліативній допомозі.	2
	7. Основні виклики, що стоять перед сім'єю та ерготерапевтом в педіатричній онкології і паліативній допомозі.	2
Тема 6. Ерготерапія в хосписах та на дому.	8. Стан розвитку хосписів в Україні, надання допомоги в них, ролі та задач ерготерапевтичної допомоги.	2
Тема 7. Робота з особами, що доглядають за паліативної хворими.	9. Основні задачі осіб, які доглядають тяжкохворих. Техніки управління стресом у осіб, які доглядають паліативних хворих.	2
Всього годин:		18

Завдання для самостійної роботи студентів

Номер і назва теми дисципліни	Завдання	Кількість годин
		Денна форма навчання
Тема 1. Поняття «паліативна допомога».	1. Що таке паліативна допомога. Категорії пацієнтів, яким надається паліативна допомога	4
	2. Заклади, які надають паліативну допомогу в Україні.	2
Тема 2. Ерготерапія і	3. Рак. Основні симптоми.	2

контроль симптомів.	4. Побічні ефекти лікування.	2
	5. Роль ерготерапевта в роботі з симптомами онкологічної хвороби	2
Тема 3. Управління станами, техніки розслаблення.	6. Психолочні спани паліативних та онкологічних хворих.	4
	7. Медитація як техніка розслаблення та покращення емоційного стану тяжкохворого. Приклади таких медитацій	4
Тема 4. Дихальні техніки в практиці роботи ерготерапевта з тяжкохворими.	8. Основні причини задухи, втоми, порушення сну паліативних та онкологічних хворих.	2
	9. Основні дихальні вправи та техніки розслаблення для покращення стану, зняття напруги та покращення сну.	4
Тема 5. Ерготерапія в педіатричній онкології і паліативній допомозі.	10. Дитина та важка хвороба.	4
	11. Роль сім'ї у боротьбі з важкою хворобою.	2
	12. Задачі ерготерапевта та основні втручання	4
	13. Психологічний настрій хворого, сім'ї, терапевта в педіатричній онкології і паліативній допомозі.	4
Тема 6. Ерготерапія в хосписах та на дому.	14. Законодавство, що регулює створення хосписів для людей похилого віку та тяжкохворих.	2
	15. Основні моменти створення будинків пристарілих та хосписів	2
	16. Роль і задачі ерготерапевта в роботі із хворими в хосписах.	4
	17. Роль і задачі ерготерапевта в роботі із хворими на дому.	4
Тема 7. Робота з особами, що доглядають за паліативної хворими.	18. Ключові задачі ерготерапевта для допомоги доглядачам та піклувальникам в роботі з паліативним и хворими.	14
Всього годин:		66

Очікувані результати навчання з дисципліни: формулювання знань про основні терміни та поняття та основи ерготерапевтичного процесу, завдяки:

знанням: про базові роль та задачі ерготерапії в паліативній допомозі та онкології, роботу із тяжкохворими та особами, які доглядають за такими важкими хворими;

умінням: застосовувати різні види клінічного мислення; застосовувати навички комунікації з пацієнтом, його доглядачами і піклувальниками; своєчасно запропонувати необхідне втручання для полегшення стану пацієнта та оцінити хід реабілітаційного втручання.

Перелік програмних результатів навчання, яких досягають під час вивчення навчальної дисципліни відповідно до стандарту другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 227 Терапія та реабілітація спеціалізація 227.2 Ерготерапія

Шифр	Програмні результати навчання
ПРет	<p>ПРет 01. Застосовувати у практичній діяльності доказову базу стосовно зв'язку між пацієнтом/клієнтом в цілому, його заняттєвою активністю, середовищем життєдіяльності та їх впливу на здоров'я і благополуччя людини.</p> <p>ПРет 02. Застосовувати у практичній діяльності теорії та доказову базу щодо використання заняттєвої активності як основного терапевтичного інструменту ерготерапії у рамках біопсихосоціального підходу в реабілітації.</p> <p>ПРет 03. Визначати доцільність проведення заходів ерготерапії та здійснювати клієнтоцентричне обстеження окремої особи, групи людей, організацій чи популяцій.</p> <p>ПРет 04. Оцінювати, розвивати та відновлювати функції і структури організму, які впливають на заняттєву участь пацієнта/клієнта у сферах продуктивної діяльності, дозвілля та самообслуговування.</p> <p>ПРет 05. Формулювати та документувати цілі і результати програми ерготерапії або складових індивідуальної програми реабілітації у співпраці з пацієнтом/клієнтом, пояснювати методи ерготерапевтичних втручань.</p> <p>ПРет 06. Розробляти, проводити та коригувати програми ерготерапії або складові індивідуальної програми реабілітації на основі аналізу результатів ерготерапевтичного обстеження та/або втручання у співпраці з пацієнтом/клієнтом та надавати рекомендації стосовно продовження реабілітації.</p> <p>ПРет 07. Оцінювати, адаптувати та модифікувати вплив середовища життєдіяльності людини на її заняттєву активність.</p> <p>ПРет 08. Формувати та підтримувати терапевтичні стосунки з пацієнтом/клієнтом та його родиною та іншими причетними</p>

	<p>сторонами.</p> <p>ПРет 09. Усвідомлювати та дотримуватися етичних аспектів професійної діяльності ерготерапевта.</p> <p>ПРет 10. Ефективно співпрацювати з усіма членами мультидисциплінарної реабілітаційної команди та іншими фахівцями сфер охорони здоров'я, освіти та соціальної політики, залучених до надання послуг пацієнтам/клієнтам.</p> <p>ПРет 13. Володіти уміннями та навичками, необхідними для захисту інтересів окремих пацієнтів/клієнтів, груп або популяцій з метою їх максимально можливої заняттєвої участі у житті.</p> <p>ПРет 14. Впроваджувати нові інноваційні та креативні ідей та підходів у професійній діяльності.</p> <p>ПРет 17. Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах в умовах військового часу; вибирати методи та засоби збереження життя.</p>
--	--

Порядок оцінювання результатів навчання з дисципліни

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю на практичних заняттях та під час консультацій науково-педагогічних працівників з тем, на які не передбачено аудиторних годин. Використовуються такі форми поточного контролю та розподіл балів, які може отримати студент за тему:

Номер і назва теми практичних занять	Засоби оцінювання	Кількість балів за тему
1. Виклики, що стоять перед ерготерапевтами, які працюють з паліативними та онкологічними хворими	Обговорення.	10
2. Основні симптоми тяжкохворих та втручання ерготерапевта з метою покращення стану пацієнтів	Робота в парах.	10
3. Основні техніки розслаблення	Робота в парах.	10
4. Контроль втоми, задухи та інших тривожних станів за допомогою дихальних вправ	Кейси.	10
5. Контроль втоми, задухи та інших тривожних станів за допомогою дихальних вправ	Кейси.	10

6.Основні виклики, що стоять перед сім'єю та ерготерапевтом в педіатричній онкології і паліативній допомозі.	Презентація.	20
7.Основні виклики, що стоять перед сім'єю та ерготерапевтом в педіатричній онкології і паліативній допомозі.	Кейси.	10
8.Стан розвитку хосписів в Україні, надання допомоги в них, ролі та задач ерготерапевтичної допомоги.	Кейси.	10
9.Основні задачі осіб, які доглядають тяжкохворих. Техніки управління стресом у осіб, які доглядають паліативних хворих.	Робота в парах.	10
Усього:		100

Лектор під час завершення лекції з теми дисципліни знайомить здобувачів вищої освіти з відповідними завданнями для самостійної роботи та темами практичних занять.

Перед початком практичного заняття науково-педагогічний працівник ознайомлює здобувачів вищої освіти із формами поточного контролю, які будуть застосовуватись, і кількістю балів, які вони можуть отримати. Під час завершення кожного заняття кожному присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 34 балів, до заліку не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення цієї дисципліни.

Заліки проводяться у порядку, визначеному у Положенні про організацію освітнього процесу в університеті.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна література:

1. Pedretti's Occupational Therapy, 9th Edition. Heidi McHugh Pendleton, PhD, OTR/L, FAOTA and Winifred Schultz-Krohn, PhD, OTR/L, BCP, SWC, FAOTA, 2024.
2. Duncan, E. S. (2020). Skills and processes in occupational therapy. In E. S. Duncan (Ed.), Foundations for Practice in Occupational Therapy (6th ed.). Elsevier. 282p.
3. Introduction to Occupational Therapy. Sixth Edition. Jane Clifford O'Brien. 2023, 3-40.
4. Palliative Care Nursing: Principles and Evidence for Practice. Catherine Walshe, 2018.

5. A Guide to the Formulation of Plans and Goals in Occupational Therapy. Rob Brooks. 2020.

Додаткова література:

1. Iwama, M. (2024). The Kawa (river) Model: Nature, life flow, and the power of culturally relevant occupational therapy. In F. Kronenberg, S. A. Algado & N. Pollard (Eds.), Occupational Therapy without borders: Learning from the spirit of survivors (pp. 213-228). Edinburgh: Churchill Livingstone.

Електронні ресурси:

1. Cochrane Library. [Internet]. Available at: <https://www.cochrane.org/>
2. Egrotherapy Evidence Database. [Internet]. Available at: <http://www.otseeker.com/Resources/WhatIsEvidenceBasedPractice.aspx>
3. Сайт Всесвітньої Федерації Ерготерапевтів <http://wfot.org>